

Raadsvoorstel

Onderwerp	Openstellen voorkeursalternatief Programma grootschalige energie-opwek Vught
Team	team Duurzame Leefomgeving
Datum behandeling in B&W:	15 april 2025
Datum raadsvergadering	5 juni 2025
Nummer	
Documentnummer	INT/25 - 680775
Zaaknummer	Z24 - 279281

Voorstel

1. De zoekgebieden zon 1 en wind 1 door middel van een maatschappelijke tender open te stellen voor grootschalige opwek van energie, conform de uitgangspunten van het vastgestelde Programma Grootschalige Opwek en aanvullend onder de volgende voorwaarden:
 - gestreefd wordt in deze zoekgebieden naar invulling van de opgave voor de gemeente Vught zoals afgesproken in de Regionale Energiestrategie, minus de opwek van 0,004 Twh die voorzien is door zon op dak zonder waargenomen belemmeringen;
 - de impact op de bewoners in de omgeving en het landschap wordt zoveel als mogelijk beperkt;
 - er wordt zorgvuldig met de beschikbare ruimte omgegaan en er wordt gezocht naar mogelijkheden voor meervoudig ruimtegebruik.
2. De zoekgebieden zon 4 en zon 5 als achtervanggebieden te benoemen voor het geval dat de opgave in zon 1 en wind 1 niet volledig uitvoerbaar of haalbaar blijkt;
3. Het addendum op het programma vast te stellen;
4. Het voorkeursrecht te laten vervallen op de percelen binnen de zoekgebieden wind 2, wind 4, zon 2 en zon 3.

Eerdere besluitvorming

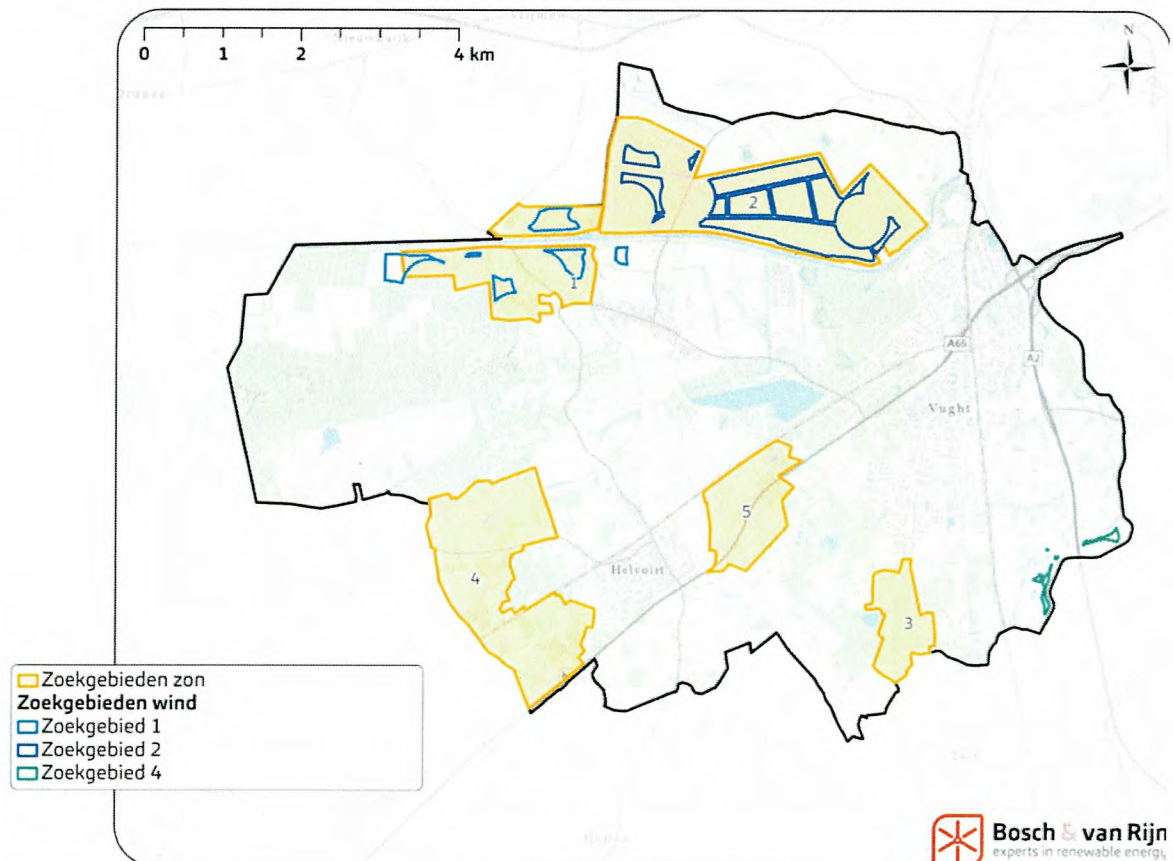
- RES 1.0, 17 juni 2021
- Zon- en windbeleid, 19 mei 2022
- Lokaal eigendom grootschalige energie-opwek, 13 juli 2023
- Vestigen gemeentelijk voorkeursrecht, 1 februari 2024
- Programma grootschalige opwek, 12 september 2024

Inleiding

In de RES is namens de gemeente Vught een aantal zoekgebieden opgenomen voor zonne- en windenergie die milieukundig en ecologisch zijn onderzocht in een Planmilieueffectrapport

(hierna [PlanMER](#)¹). Begin 2024 is dit onderzoek afgerond. In figuur 1 hieronder zijn alle zoekgebieden te zien die in de eerste versie van het PlanMER zijn onderzocht. Aan de hand van het PlanMER is het beleid opgesteld dat de kaders schept waaraan initiatieven voor het grootschalig opwekken van duurzame energie moeten voldoen. Dit beleid heeft de naam 'Programma grootschalige opwek Vught' (hierna: Programma) gekregen.

Figuur 1. Zoekgebieden zon en wind uit het PlanMER.

Het PlanMER is door de externe Adviescommissie m.e.r. (de commissie) getoetst. De commissie heeft in juni 2024 beoordeeld dat het PlanMER inzichtelijk maakt wat de mogelijkheden in de gebieden zijn en welk vervolg nodig is. De commissie heeft ons gevraagd een voorkeursalternatief te bepalen en de gebieden hierin nader te onderzoeken op het gebied van ecologie, netcongestie en landschap. Hiermee komt de gemeente ook tegemoet aan zorgen die werden geuit in de zienswijzen. Uit de zienswijzen kwam ook de wens voor extra onderzoek naar geluid naar voren. Ook dit aanvullend onderzoek is uitgevoerd naast de andere onderzoeken en is positief beoordeeld door de commissie.

Beoogd effect

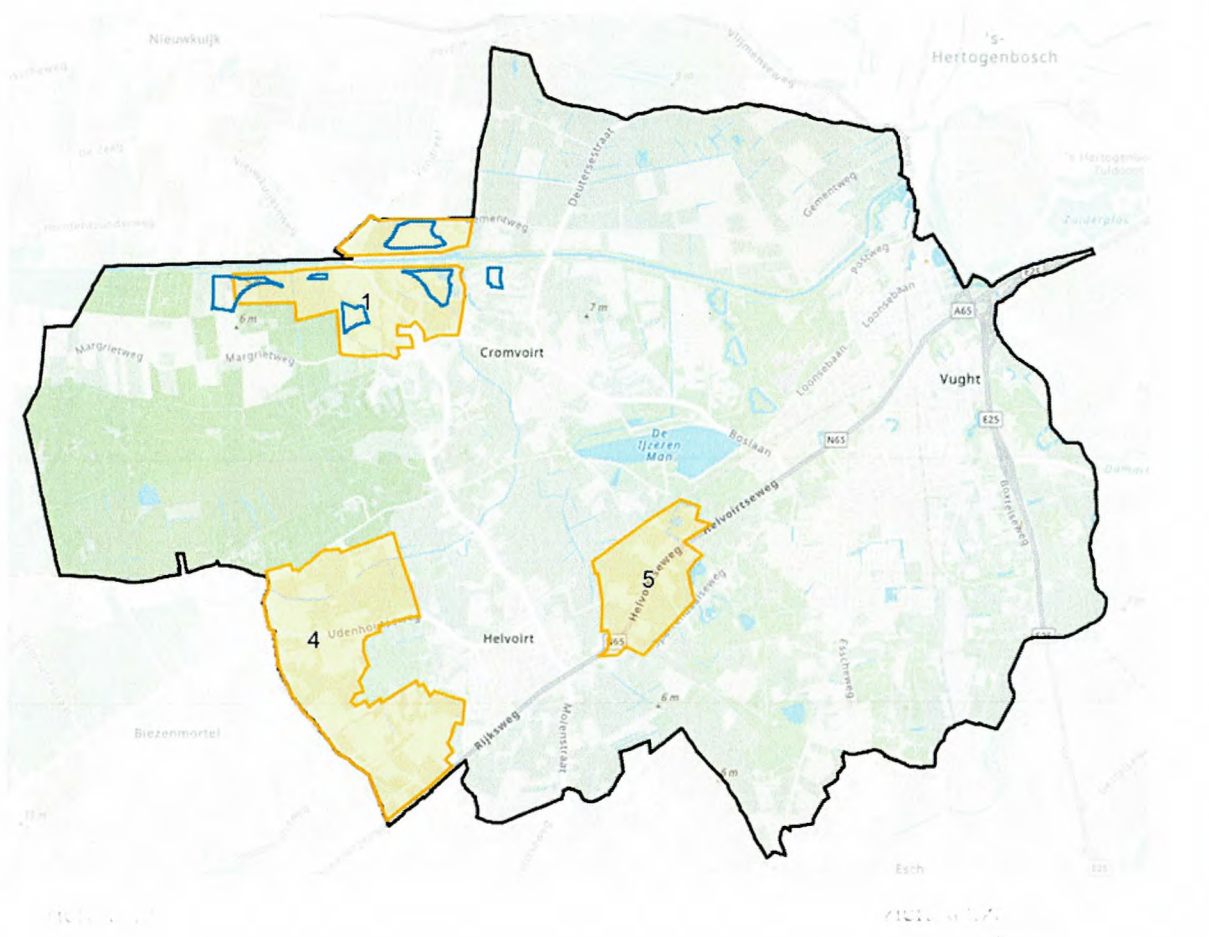
Invulling geven aan de opgave grootschalige energie-opwek tot en met 2030, volgend uit de RES.

Argumenten

1.1 De Commissie m.e.r. heeft beoordeeld dat de zoekgebieden wind 1 en zon 1 kunnen worden opengesteld voor ontwikkeling.

Voor het aanvullend onderzoek is gekozen voor een 'voorkeursalternatief', bestaande uit de zoekgebieden zoals opgenomen in het advies van 12 september 2024 aan de raad. Zie hiervoor figuur 2. Dit aanvullend onderzoek is afgerond en de commissie oordeelde op 28 januari 2025 dat uit het PlanMER¹ blijkt dat ontwikkeling in deze gebieden mogelijk is. Voor het PlanMER is ook een leeswijzer² beschikbaar, op WijinVught, zodat de lezer kan zien wat er is aangevuld op de vorige versie van het PlanMER uit september 2024.

Figuur 2. Zoekgebieden zon en wind voorkeursalternatief.

¹ [Aanvullend onderzoek milieueffecten wind- en zonne-energie goed in beeld | Gemeente Vught](#)

² [Leeswijzer digitaal PlanMER | Wij in Vught](#)

1.2 In de gebieden wind 1 en zon 1 samen kan in verschillende varianten aan het vastgestelde bod uit de RES worden voldaan.

In de RES 1.0 hebben we ons gecommitteerd aan de invulling van het bod van 0,05 Twh op het grondgebied van de gemeente Vught. Uit theoretisch onderzoek blijkt dat 5,2 hectare dakoppervlak zonder belemmeringen gebruikt kan worden voor de opwek van zonne-energie. De praktijk moet uitwijzen of dit daadwerkelijk realiseerbaar is, maar daar gaan we bij de invulling van de opgave vanuit. Dit uitgangspunt is bovendien belangrijk om aan de principes van de zonneladder van de provincie te voldoen. 5,2 hectare vertaalt zich in 0,004 Twh zon op dak.

Voor de zoekgebieden resteert dan een opgave van 0,046 Twh. Afhankelijk van het type windturbine, zou deze opgave met twee tot vier turbines ingevuld kunnen worden in zoekgebied wind 1. Er zijn echter verschillende alternatieven in de combinatie van wind en zon in deze beide gebieden mogelijk. In de tender kan gezocht worden naar de beste combinatie van zon en wind, die aan alle randvoorwaarden uit het programma, de vastgestelde gebiedspaspoorten en dit raadsvoorstel voldoet. De Tendervoorwaarden zullen daar nog meer richting aan geven en aanvullende eisen stellen. Dit zorgt er ook voor dat initiatieven goed toetsbaar zijn.

Zon 1 heeft in het geval van de combinatie van zon en wind de voorkeur boven de andere zon-zoekgebieden. De belangrijkste reden is de combinatiemogelijkheid met wind 1 ten behoeve van (het tegengaan of beperken van) netcongestie en het koppelen van wind en zon op 1 aansluiting. Dat laatste is een uitdrukkelijk verzoek van Enexis bij een dergelijke ontwikkeling. Daarnaast biedt zon 1 mogelijkheden voor laadinfrastructuur voor de bedrijfssector in het gebied (businesscases). Zon 1 heeft ook een goede opwek potentie in vergelijking met zon 4 en 5, maar zal in combinatie met wind net wel of net niet voldoende zijn, afhankelijk waar de inschrijvers voor de tender mee gaan komen. Vandaar de uitloop naar zon 4 en 5 die onderdeel zijn van het zelfde zoekgebied in de PlanMER.

1.3 Met het combineren van zon en wind is netcongestie een minder groot of zelfs geen probleem.

Voor medewerking van netbeheerder Enexis is, vanwege netcongestie, een combinatie van zonne- en windenergie of alleen windenergie noodzakelijk. Een mix van zonne- en windenergie vangt piekbelasting op het net op. Piekbelasting komt vooral voor daar waar alleen energie wordt opgewekt met zonnevelden. Bij windenergie is dat minder het geval. Bij een energiemix kun je dus de pieken verdelen, wat netcongestie tegengaat. De provincie Noord-Brabant heeft in haar brief van 28 mei 2024 een oplossing voor netcongestie als voorwaarde voor medewerking aan zon op land gesteld. De opwek van energie door wind, al dan niet in combinatie met zon, is dan ook randvoorwaardelijk voor medewerking.

1.4 De aanvullende randvoorwaarden scheppen op voorhand een duidelijk kader voor ontwikkeling en invulling van de gebieden.

In het reeds vastgestelde programma is al duidelijk koers gekozen voor de wijze waarop Vught invulling wil geven aan het RES-bod. Door aanvullende randvoorwaarden vast te stellen, geven we op voorhand een duidelijk kader mee voor inschrijving op de tender. Hiermee zorgen we er niet alleen voor dat we kunnen voldoen aan de verplichtingen uit de RES. We zorgen er ook voor dat die invulling gebeurt op een manier die maximaal aansluit bij onze overige beleidsdoelstellingen en uitgaat van het zoveel als mogelijk beperken van de impact op de omgeving en bewoners.

1.5 Bij een combinatie van wind en zon in de zoekgebieden wind 1 en zon 1 kan ook aan andere beleidsambities voldaan worden.

Als de volledige opwekambitie gerealiseerd zou moeten worden door zon, zou het ruimtebeslag veel groter zijn. In dat geval zouden meer zoekgebieden nodig zijn en veel meer vierkante meters grond. Er zijn andere belangrijke beleidsambities zoals extensivering van de landbouw, recreatie, natuur en bedrijvigheid, naast het opwekken van energie. Door wind en zon op één plek te combineren, behouden we meer fysieke ruimte voor de invulling van andere beleidsambities. Naarmate het aandeel wind groter is, is de ruimte voor de invulling van andere beleidsambities dat logischerwijze ook.

1.6 De grondposities binnen wind 1 en zon 1 zijn gunstig.

De gemeente heeft grondposities in zoekgebieden wind 1 en zon 1. Dit zorgt voor meer regie en maakt het mogelijk om de samenwerking te zoeken met andere grondeigenaren.

1.7 Een maatschappelijke tender biedt kansen voor ontwikkeling met lokaal eigendom.

Een maatschappelijke tender maakt 100% lokaal eigendom mogelijk. De gemeente kiest in het programma voor een stimulerende en aanjagende rol bij het realiseren van lokaal eigendom. Door het uitschrijven van een maatschappelijke tender neemt de gemeente actief de regie om in de zoekgebieden te komen tot concrete projecten.

1.8 Uit de beantwoording van de motie (M24-03) ontstaan geen nieuwe inzichten over de opgave die binnen de gemeentegrenzen van Vught gerealiseerd moet worden.

Conform de motie hebben we ons maximaal ingespannen om met partijen/overheden in overleg te treden. Het grootste deel van deze overleggen met Rijks- provinciale en gemeentelijke overheden is gevoerd en hierin zijn de betreffende onderdelen van de motie besproken. De laatste overleggen vinden op korte termijn plaats. De overleggen hebben tot nu toe niet geleid tot andere inzichten over de opgave van de gemeente Vught. De raad zal in een aparte raadsinformatiebrief nader geïnformeerd worden over de afhandeling van deze motie.

1.9 Ingediende reacties op het proces en de stukken zijn meegenomen in de totstandkoming van dit voorstel.

De beantwoording van de ingediende zienswijzen op het programma is in september 2024 door de raad vastgesteld. Daarbij is aangegeven wat naar aanleiding van deze zienswijzen meegenomen zou worden in het vervolg. Specifiek is aangegeven dat nader onderzoek naar ecologische aspecten én geluid plaats zou vinden. Deze aspecten zijn nader onderzocht in het vervolgonderzoek op het MER. Het (positieve) resultaat hiervan is weergegeven onder argument 1.1 en verwerkt in het addendum op het programma. Naar aanleiding van de zienswijzen is daarnaast bepaald dat de opgave voor opwek in de zoekgebieden verminderd zou worden met de opwekpotentie van zon op dak. In beslispunt 1 van dit raadsvoorstel is dat uitgangspunt uitdrukkelijk opgenomen.

Op 16 januari 2025 heeft een informatiebijeenkomst met provincie, buurgemeenten, PI, GGD, Defensie en het Waterschap plaatsgevonden. In dit overleg zijn verduidelijkende vragen gesteld over de stukken en het vervolg. Tot aanpassingen van de stukken hebben deze reacties niet geleid. Ook een brief van de gemeente Den Bosch, ingediend 10 maanden na het sluiten van de officiële reactie/zienswijzentermijn, is voorzien van een reactie en heeft niet geleid tot aanpassingen.

2.1 De gebieden zon 4 en zon 5 bieden de aanvullende (alternatieve) mogelijkheden voor invulling van het RES-bod met opwek door zonne-energie.

Mocht de invulling van het RES-bod alsnog niet volledig haalbaar blijken in wind 1 en zon 1, dan kan voor aanvulling of alternatieven worden uitgeweken naar de gebieden zon 4 en 5. Hier gelden dezelfde kaders voor opwek van zon als in zoekgebied 1. De gebieden 4 en 5 maken onderdeel uit van het voorkeursalternatief en zijn, ten opzichte van de zoekgebieden die 'afvallen', het meest kansrijk en haalbaar binnen de gestelde voorwaarden.

3.1 Door diverse ontwikkelingen is een addendum (aanvulling) op het programma van september 2024 nodig. In het addendum op het programma zijn de onderzoeksresultaten (MER), een advies aan het gemeentebestuur voor het voorkeursalternatief en het onderzoek naar zon op dak opgenomen.

4.1 Als conform 1.1 van dit raadsvoorstel besloten wordt, kan het voorkeursrecht (Wet voorkeursrecht gemeenten) vervallen in de zoekgebieden waar niet op ingezet wordt voor de opgave tot en met 2030.

Het voorkeursrecht kan vervallen op de zoekgebieden wind 2, wind 4, zon 2 en zon 3. Deze zoekgebieden worden niet opengesteld voor invulling van de opgave tot en met 2030. Het instrument voorkeursrecht wordt op deze manier gericht ingezet voor het noodzakelijke gebruik van de gronden. Percelen waar niet actief op word ingezet, worden zo niet onnodig bezwaard met het voorkeursrecht.

Kanttelingen

1.1 In wind 1 en zon 1 zijn er ook andere wensen en doelstellingen naast energie- opwek.

In de zoekgebieden worden naast grootschalige opwek ook andere beleidsdoelstellingen nagestreefd. We doen dat door integrale gebiedsontwikkeling te verplichten als onderdeel van de energieopgave. Dat is ook goed voorbereid door de opzet van het programma. Zo loopt er in de Margriet (zon- en windzoekgebied 1) een project om de landbouwgrond vruchtbaarder te maken. Aan de andere kant betreft het in de Margriet minder vruchtbare zandgrond. Zon op land is op minder vruchtbare grond goed voorstelbaar. Beleidsdoelen zoals recreatie en de waterbergingsopgave moeten goed meegenomen worden in de ontwikkeling van grootschalige opwek van duurzame energie. Energieontwikkeling, in combinatie met andere doelstellingen zoals natuur en extensivering van de landbouw, is het uitgangspunt.

1.2 Milieuaspecten, voornamelijk gerelateerd aan geluid en ecologie, moeten nog nader worden onderzocht bij een ProjectMER als de concrete projecten MER-plichtig zijn.

In het PlanMER is ook onderzoek naar geluidsoverlast meegenomen, alleen zijn er nog geen specifieke locaties ingetekend voor windturbines. In het PlanMER-onderzoek zijn indicatief locaties gebruikt, om van daaruit onderzoek te kunnen doen. De zorgen die uit de samenleving komen en in de zienswijzen worden teruggezien, begrijpen we. Een initiatiefnemer die de tenderprocedure wint en windenergie gaat toevoegen aan het gebied, is verplicht om in een ProjectMER aanvullend onderzoek te doen naar het effect van onder andere geluid op de leefomgeving. Hoewel dit al goed onderzocht is, is aanvullend onderzoek nodig als meer bekend is over het specifieke project. Denk aan het type turbine, maatregelen etc.

De definitieve locatiekeuze volgt op de resultaten van deze ProjectMER. Hetzelfde geldt voor ecologie. Als de locaties van voorzieningen in beeld zijn, zal er veldonderzoek gedaan moeten worden in de ProjectMER. Dan wordt in de praktijk onderzocht, met bijvoorbeeld tellingen van soorten, of een bepaalde opstelling van zon en/of wind schade aanbrengt.

1.3 Er is in dit voorstel geen rekening gehouden met de potentie van daken met belemmeringen

Rekening wordt gehouden met de potentie van zon op dak zonder belemmeringen (5,2 hectare). Op 30,4 hectare dakoppervlak zijn wel belemmeringen waargenomen. Belemmeringen zijn onder andere constructieproblemen (gewicht), aansluitcapaciteit op het netwerk, brandveiligheid en verzekering en financiering. Onzeker en onduidelijk is of deze belemmeringen weggenomen kunnen worden en daarom is het dakoppervlak met belemmeringen niet meegenomen in de berekende haalbare opgave in dit voorstel.

1.4 Niet alle gronden zijn in eigendom van de gemeente

Verwerving (privaatrechtelijk) van gronden die nog niet in gemeentelijke eigendom zijn, is nodig om de gewenste opwek door zon en wind te kunnen bereiken. Sommige eigenaren hebben aangegeven hieraan niet mee te willen werken. Dit heeft gevolgen voor de realisatie van de opgave en de verdere uitwerking/ontwikkeling daarvan.

2.1 Ook de zoekgebieden zon 4 en zon 5 bieden geen zekerheid over uitvoering

Uitvoeringsrisico's bestaan ook in deze gebieden.

4.1 Er is geen regie meer op de grondeigendom van de betreffende percelen.

In het geval dat de zoekgebieden wind 1 en zon 1, en ook de achtervang van zoekgebieden zon 4 en zon 5 niet toereikend zijn, ligt er geen voorkeursrecht meer op de percelen binnen zoekgebieden wind 2, wind 4, zon 2 en zon 3. Ontwikkeling met lokale initiatiefnemers vanuit de energiegemeenschap kan dan onder druk komen te staan. Bovendien verliezen we ook voor de verdere toekomst na 2030 (richting 2050) de regie op grondposities. Algemeen bekend is welke zoekgebieden in beeld zijn gebracht en dat kan aanleiding geven voor ontwikkelaars om grondposities in te nemen.

Participatie

In de periode maart tot en met mei 2024 zijn voor zowel het PlanMER als het Programma drie inloopavonden gehouden in alle drie de dorpskernen van de gemeente. Op het programma kon men een zienswijze indienen en het PlanMER stond open voor reacties teneinde technische lacunes (bijvoorbeeld een vergeten ingetekende woning) te verhelpen. Daarnaast is er op drie momenten een laagdrempelig koffiemoment georganiseerd. In 2025 vond op 27 februari een raadsdialoogavond plaats over het aangevulde PlanMER, het voorkeursalternatief en de tenderprocedure. In mei 2025 vindt een inwonersavond plaats in het Helvoirthuis. De inhoud is hetzelfde als de raadsdialoogavond. Mensen kunnen vragen stellen aan de onderzoeksbureaus en ambtenaren over het proces. Ook zal er aandacht zijn voor de tenderprocedure met handelingsperspectieven voor inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties.

Planning

Hieronder is de planning weergegeven van vervolgtraject vanaf juni na besluitvorming. Nadat de gebieden in het voorkeursalternatief zijn opengesteld voor initiatieven, start de tenderprocedure. De gemeente bereidt dit proces voor en begeleidt het ook. Omgevingsparticipatie speelt hierin een grote rol en de initiatiefnemer zal dat zorgvuldig moeten doen.

Datum/periode	Onderdeel
5 juni 2025	Vaststelling Addendum Programma en openstellen gebieden in voorkeursalternatief.
12 juni 2025	Publicatie en bekendmaking Addendum Programma, het Programma treedt in werking.
Q3 2025	Initiatiefnemer(s) start(en) gebiedsgesprekken met inwoners en betrokken partijen in de gebieden van het voorkeursalternatief.
Q3 2025	Vaststellen tendervoorwaarden en benoeming tendercommissie door het college.
Q4 2025 - Q2 2026	Openstellen tender (ongeveer zes maanden inschrijftijd).
Q3 2026	Beoordeling inschrijvingen en selectie initiatief (of initiatieven) die door mogen naar vergunningsfase (ambtelijk).
Q3 2026	Collegebesluit gunning tender (winnend initiatief).
Q3 2026 - Q1 2027	Vergunningverleningstraject start (participatie omgeving).
Q2 2027	Vergunningverlening

Financiën

Voor de realisatie van zon op dak met het bedrijfsleven wordt conform het *Uitvoeringsplan Energie en Klimaat 2025* €35.000 opgenomen binnen Burap 1 2025. Deze kosten worden volledige gedekt vanuit CDOKE gelden welke vanuit het Rijk beschikbaar zijn gesteld. Ook is er voor de tenderprocedure een budget van €35.000 opgenomen binnen het uitvoeringsplan welke wordt opgenomen binnen Burap 1 2025, waarbij er ook volledige dekking is vanuit CDOKE gelden.

Communicatie en vervolgtraject

Op [Wij inVught](#) is een tijdlijn te vinden. Op deze tijdlijn kan men zien wat er wanneer gebeurt en welk handelingsperspectief er is voor de inwoner/belanghebbende op bepaalde momenten in het traject om tot het beleid te komen. Ook bij de uitvoering van het beleid zal deze tijdlijn worden bijgehouden om mensen van informatie te voorzien en duidelijk te maken wanneer zij kunnen participeren. Over de tenderprocedure, initiatiefnemers en omgevingsparticipatie wordt op [Wij inVught](#) gecommuniceerd.

Op [Wij inVught](#) is ook een FAQ te vinden. (Pers)berichten over grootschalige opwek plaatsen we ook altijd op [Vught.nl](#). Daarnaast houden we inwoners via Het Klaverblad en de online mediakanalen Instagram en Facebook op de hoogte van het vervolgproces. Na 5 juni zal met behulp van communicatie ook in begrijpelijke taal (B1 niveau) en/of met behulp van beelden uitgelegd worden wat de vaststelling van het programma en het openstellen van de gebieden betekent voor de inwoners en voor de omwonenden in de opengestelde gebieden.

Burgemeester en wethouders van Vught,

De secretaris

W.F.F. Keijzers

de burgemeester

C.N.A. Nijkerken-De Haan

Openbare bijlage(n):

1. Addendum Programma grootschalige opwek
2. [DigiMER grootschalige opwek gemeente Vught](#)
3. Datastudie grootschalige opwek zon op dak
4. Eindadvies Commissie mer PlanMER grootschalige opwek
5. Zonnebrief Rijksoverheid 6 januari 2025

